

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fôî'a acést'a va eși de dône ori pe luna, pone la regulare; éra de aici în celo o data pe septemana, ca și pone acilea: Marti sér'a. — Preenumeratiunile se priimescu în tóto dílele.

Pretinla pentru Ostrunguri'a: pre anu 6 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. pre unu trîlniu 1 fl. 20 cr. éra pentru straimetate: pre anu 8 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fl. pre unu trîlniu 2 fl. în v. a.

Tóte siodiciele síbanii de prenumeratiune sunt de a se trimite la Redactiunea diurnalului:

Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de linia, și 30 cr. tacse timbrale.

Unu exemplariu costa 15 cr. și se póte capetá în librari'a lui M. Klein jan. d'în Aradu.

GRATULARE

În anulul nou.

Romanasi cu opinci rupte,
Ddieu sà vi ajute,
Ca în anulul estu presinte
Sà portati opinci carpite.
Ér' voi romani mai bogati,
Sà fiti binecuventati.
În casa, tíerena, vía:
Sà aflatu totu bucuria;
Dér ori ce agonisiti:
Bolnavi sà le folositi
Déca nu ve indurati

De cei fripti și destramati. --
Dati la scóla baietiei:
Nu-ii crescuti, cum cresci vitiei;
Dati-ii și în scoli mai nalte,
În „stifturi”, séu la zánate;
Nu ii lasati sà mocanésca,
Nu-ii dedati sà se lenésca;
Cà-ci vedeti ce adapostu
Are romanulu celu prostu:
Toti mi-lu insicla, destramati,
Si nu-lu baga nime în séma. --
Decàtu totu cu detoria:
Mai bine nu — beti rachia;
Cà-ci rachi'a strica firea,
Detori'a ti-ia mosi'a . . . .
Si anulul acestu presinte:
Sà ve deie la toti -- **minte!**

Voi dascali, cari n'ati picatu
În lipse séu de fomatu, --
În anulul acestu presinte:
Sà aveti mai multe — cinste.
Ddieu ve 'nvrednicésca:
S'aveti plata omenésca
Si s'o capetati cu -- lun'a,
Nu en anii, ca acum'a.
Dér în anulul estu ce vine:
Dati si voi truda mai bine.
Ér' ca sà fiti — onorati:
Mai cetiti, mai — invetiati!

Ér' voi, domniloru parinti
Cu barbile ca la — sfinti, --
Ve 'nvetiati a predicá,
Caci — Dieu -- de vi va stricá. --
La 'ngropàri, la cununia,
La botezu, si 'n liturgia:

Ve portati cu oserdia,
 Ca să aveți omenia. —
 Pentru stolile facute:
 Nu luați multe bancute;
 Că-ci poporul e lipsitu
 Și de câți-toti pigulitu,
 Voa celoru veduvoi:
 Vi poftescu bune gazdoi . . .
 Și 'n anulu esta sa fiti,
 Toti cu totii — fericiți!

**Voi padiele religiniei
 Și trupin'a natiunei, —**

In anulu acestu de facia:
 (Ba p' intrég'a-vi viétia)
 Ddieu să ve ajute:
 Să iesiți mai desu d'in — curte,
 Să poteti da mangaere
 La toti, carii o voru cere.
 Și nu fiti tare smeriti,
 Dér neci să nu ve faliti. —

**Dati și 'n pórta craiului,
 Nu totu in a — raiului.**

Ce-e dreptu: e bunu sfantulu daru,
 Dér e reu — greulu amaru.
 Și pon' aspiramu la raiu:
 Ne urimu chiaru și de traiu!

Voi, domniloru deputati, —

Să fiti cu duhu inzestrati,
 La glasu să ve ascutiti,
In dieta să n' amutiti; —
 Că-ci tuti-muti avemu destui:
 Da-ii-amu pre toti — dracului!

**Voi, romanasi renegati, —
 Vi dorescu: să ve 'ndreptati;
 De nu: — fiti totu . . . stergători
 La ai vosti stapanitori! . . .**

Gloria vóa magiari,
 Că ne faceti — — proletari,
 Tiér'a o indetorati
 Și mereu ve destramati . . . !

Éra mie . . ., hei și mie
 Imi poftescu ani multi: — o miia.
 Și-mi poftescu și veselia:
 Ca de vinu séu de rachia; —
 Veselia, ca să potiu
 Sbiciuî pre natentoci,
 Și, in blastemat'a lume:
 Să facu romaniloru — glume. —
 Și imi mai poftescu eu mie:
 Să n'am neci-candu — detoria; —
 Cata am: să o platescu,
 Ca unu — gavaleru domnescu.
**Multi și buni colaboranti, —
 Dér mai multi prenumeranti
 Și cetitori:
 Platitori . . . !**

Badea:

„Gur'a-satului.“
Ispravnicu in tóta tréb'a buna.

Negru pe albu.

Romani'a deplange multu sentietóri'a perdere
 ce a induratu pr'in mórtea ilustrului ei fiu,

generariu **Nicolau Golescu.**

Ne alaturàmu și noi d'in tóta anim'a la acestu
 doliu, că-ci marele barbatu *Golescu* pr'in mórtea lui
 a lasatu unu mare *golu* in sirurile patriotiloru
 liberali, nationali și democrati!

Éra soror'a Itali'a se afla lovita pr'in mórtea regelui
 ei liberale și poporale

Victoru Emanuile II.,

care dupa unu seurtu morbu a decedatu in 9. Ianuarin
 nou, 1878.

Pentru regele, supranumitu *galantuomo* (omulu
 galantu)*, credemu, că va imbracă doliulu tóte fiecele
 mundrei Italie; éra dela pap'a aseptàmu să-si ridice
 afuriseni'a, spre a i se dá onorurile de pe urma și d'in
 partea basericeei, că-ci elu in viétia lui nu facuse neci
 unu sacrilegiu.

De-a-colo, tocmai dela locul bataii.

Unulu d'in soldatii romani gasiti in
 Plevn'a dice, c'a fostu prinsu, candu se
 dusesse la lemne; c'a fostu apoi condusu
 inaintea lui Osman pasí'a, care l'a intre-
 batu: d'in ce regimentu este, și câti soldati
 romani sunt in giurulu Plevnei? Elu a res-
 punsu că, fiindu recrutu, *nu scie*. Osman,
 pasí'a, s'a sculatu atunci, l'a batutu pe
 umeru și i-a disu pr'in interpretu: du-te,
 de te odihnesce. Elu a fostu bine tratatu;
 numai i s'a luat mantéu'a, care erá nóua,
 și i s'a datu alt'a mai vechia.

Turcii numescu* pre dorobantii (cur-
 canii) nostri „ómeni cu dóue capete“. Acésta
 denumire li-au datu-o d'in caus'a
 caciulei loru.

Se intemplá a-desea candu unu dorob-
 bantiu cadea mortu, să-i cadia și caciul'a
 a-laturi, — și turciloru li se parea d'in
 departe, că *mai e unu capetu a-laturi*
 . . . . Prisonierii marturescu, că de-acesti
 curcani li erá mai multu téma.

Ce colectiune frumósa s'ar potè face
 d'in spiritualele glume ale soldatiloru ro-
 mani, in resbelulu actualu! *)

„*Multa tintiarime!*“ dicea unulu, in
 mediloculu deseii ploi de glóntie. Acest'a
 este singurulu sentimentu de téma, pe
 care și saténulu romanu -- ca toti cei d'in
 ginteá lui — ilu esprimá pr'in glume, spre
 a desemná dispretiulu seu facie cu perichulu.

— „Romanulu.“ —

*) Le vomu adiná continen. Red.

Anulu nou 1878.

de o parte precum ilu aseptăm, si de alt'a parte precum ne tememu c'a fi elu in realitate; apoi „de ce te temi, nu scapi“, — dice romanulu.

Colinda contemporana.

Adi e diu'a de Cratiunu
 La totu romanasiulu bunu.
 Hoi — corinde, corinde!
 Dér ori la càti veti intrá:
 Dómne tristi ii veti aflá.
 Hoi — corinde, corinde!
 Romanii adeverati,
 D'in mosi-stramosi sunt dedati:
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu hainitie curatiele:
 S'asculte slugib'a in ele.
 Hoi — corinde, corinde!
 S'aiba barem la Cratiunu:
 O lecutia de traiu bunu
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu rachiutia de pruna
 Sà-si faca anima buna,
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu mancarí de celi alese,
 De patru séu de cincí plese.
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu placinta cópta, fripta, —
 Cu colaci in locu de pita.
 Hoi — corinde, corinde!
 Cu friptura de purei, —
 Cu síonce de grasunei.

Hoi — corinde, corinde!
 Cu carni si cardabosi, —
 Cu vinu: sà fia voiosi,
 Hoi — corinde, corinde!
 Si cu bani in busunare:
 Sà aiba voia mai mare.
 Hoi — corinde, corinde!

* * *

Dér acum e vai si-amaru
 Pe mésa 'n iaga, 'n paharu.
 Hoi — corinde, corinde!
 Si romanulu e — sgulitu,
 Descultiu si 'n sdremti invelitu.
 Hoi corinde, corinde!
 Cas'a e descoperita --
 lu grajdu n'are neci o vita.
 Hoi — corinde, corinde!
 Camér'a, pivniti'a,-e góla, —
 In cuina nu-e blidu, nu-e óla.
 Hoi — corinde, corinde!
 In cocina, de multi ani:
 Siede draculu, ca pe bani.
 Hoi — corinde, corinde!
 Pr'in podu — mítiele mnéuna,
 Pe diosu canele scauna.
 Hoi — corinde, corinde!
 Pruncii miraescu de fóme, —

Cerendu pita, malaiu, pôme.
Hoi corinde, corinde!
Muierea plange de mila,
Barbatulu tace de sila.
Hoi — corinde, corinde!
Tiéren'a-e nesemenata, —
Vi'a e 'n zalogu luata.
Hoi — corinde, corinde!
Nu-e nemicu pe lunga case, —
Gardurile tôte-su arse.
Hoi — corinde, corinde!
Tôte s'au dusu in portia,
La fiscali si 'n detoria.
Hoi — corinde, corinde!
Romanulu n'are dreptate:
Totu îi tragu si iau d'in spate.
Hoi — corinde, corinde!
Si — acést'a fericire — —
Vine dela — stapanire. . . . .
Hoi — corinde, corinde!

* * *

Adi e diu'a de Cratiunu
La totu romanasulu bunu.
Hoi — corinde, corinde!
Dér in baseric'a santa:

Pop'a — paretiloru canta;
Hoi — corinde, corinde!
Cà-ei romanii pietosi:
Nu mergu in ea de sdremtiosî.
Hoi — corinde, corinde!
Adi e diu'a de Cratiunu,
La totu romanasulu bunu.
Hoi corinde, corinde!
Da — par' cà nu-e romanu viu:
Cà-ei si — birtulu e pustiu.
Hoi corinde, corinde!
Birtasiulu s'a 'nbogatitu:
Dandu beaturi pe creditu.
Hoi — corinde, corinde!
Si apoi — ca omu bogatu —
Ilu lasa dracului satu. . . .
Hoi corinde, corinde!

* * *

Dómne da bine in tiéra,
S'ajungemu Cratiunulu éra!
Hoi — corinde, corinde!

— p. h. c. —
d'in Buziasu.

Ciocanu Gavrilă,

— in birtu la néic'a Mariutia. —

Hoi néica Mariutia! mai ada-mi unu ciocanu de rachiu, sâ beu, ca sâ-mi mai tréca de necasupe mongolii esti'a, cà nu me alduiésca Ddiu si de sciú io, ce-o mai fi de capulu loru. Ii-o umplutu rêi'a mè, — îi manca pelea mè, si nu sâ afla cine sâ-ii scarpine, si cine sâ-li descante de selincitura de minte.

Ai mai díce, cà facu de buieci si intrecuti ce facu, déca n'ar sci lumea cà-su ingropati in detorii

pone peste urechi; numai ei sormanii de ei, nu mai sciú de capulu loru, asîc, încátu stau pe ganduri sâ venda si pre Tis'a si pre Andrásy — de cum-va ar' capetá ceva pre ei, — numa dóra ar' potea hatí o data tiér'a d'in detorii.

Si mai ieri-alalta-ieri îi puse bata-lu crucea de sparsera ferestrele la Tis'a, si strigau càtu îi tienea gur'a pe uliti, cà cine are cane, sâ-i puna numele

„Tis'a“ — pentru că dîcu, că Tis'a ausculta de cei dela Beciu, și că elu nu lasa să mîrga honvedii intr'ajutoriu paganiloru de turci, fratîloru de cruce ai loru, pre cari îi imblatira, sie omenesce romanii — mancu-li Ddieu loru — la Plevn'a . . . . .

Hm! Sî o fi mîi! O fi adicate asîe de bine, de i-oru da pasusîulu lui Tis'a, și oru pune unu romanu in loculu lui, că unguru n'au de unde, că cîti pucîni ômeni nefiretici mai au, pe toti ii-oru perondatu pone acum'a sî nici unulu n'o fostu mai bunu decîtu altulu.

Numa dara sî pone atuncea, mai ada-mi nuu ciocanu de rachiu, neica Mariutia, c'apoi aest'a l'o plati turcu', candu o venî aici la noi, să-sî iee sanetate buna dela fratii loru mongoli.

D'in literatura și laturatura.

I.

„Gazet'a Transilvaniei“, cu anima sfîșîeta de durere și cu ferbînti lacrimi in ochi, e nevoita a anunțî a in generalu onoratulu publicu romanu, și in parte abonantiloru sei, că **parintele ei nascatoriu, fundatoriulu ei și sufletulu ei, marele nostru publicistu, eruditulu**

GEORGIU BARITIU,

dupa o ingrigire adeveratu parintiésca, ce i-a datu in decursu de 40 ani, a abandonatu-o, și s'a facutu, séu celu pîcînu nisuesce a se face, **fetocidu . . . . . adoptandu-sî, acum la betranetiele sele, in Sabiiu, unu altu baiétu, poreclitu**

„Observatoriulu“,

— diariu politicu, nationalu-economicu și literariu, —

pre care se promite dela 1. Ianuariu 1878. in viitoriu a-lu ocrotî ca pre alu seu propriu, și invita pre romanii de a-ici. in acestu scopu, a-i intinde ajutôrie de 8 fiorini austriaci, éra pre cei d'in strîinetate (fiindu-cà dispunu de mai multi bani ca noi,) cu 10 fi. = 22. franci, pe anu.

Brasîovu, la capetulu anulu nefericitu 1877. și pôte la sversîtulu viétrei a anunțatôriei desperate.

II.

- Audi vorba!
- Ce?
- „Cocosiulu rosîu“ in sversîtu — s'a mai moderatu. . . . .
- Bravo! multi piscati de elu se voru imbucurá.
- N'au de ce.
- Că-ci?
- Că-ci nu in asprimea piscatureloru sele s'a mai moderatu.
- Ci?

— Ci numai in cantatulu sî pretiulu lui, că-ci dela 1. Ian. 1878. pentru pretiulu moderatu de 4 fi pe anu va cantá numai de 2. ori pe luna: la fia-care 1. și 15. dí.

— Va să dîca s'a conformatu lui „Gur'a-satulu.“

— D'a-poi că dóra frati de cruce-su ei „La necasu și la durere“! . . .

III.

Fóia partecularia, déra sub masca oficiala. „Baseric'a și Scól'a“ d'in Aradu va mai aparé și in viitoriu cui va trebú.

Ea, ca in trecutu, va publicá a-fore de tractate basericesci, scolarie și fundationali-economice, lucruri depe campulu resbelulu pentru politici, felu de felu de noutâti d'in case și depe strade pentru ômenii limbuti, — necrológe a-supr'a ômeniloru mari și mici, basericani și nebasericani, și pentru varietate chiaru și obiecte de risu, precum a fostu: „Predic'a despre sudálmi, blastemári séu (?) injurature.“ Cu unu cuveniu va dá de tóte, ce sunt numai in stare a satisface curiositatea publiculu, fore ca acest'a să mai aiba trebuintia și de unu altu diurnalu.“

Acestu *tutti-frutti* cu tóte acesté costa pe unu anu numai 5 fi.

Abonamentele se facu la „Secretariatulu consistoriale (!) gr. or. romanu d'in Aradu“; — Buna unélta, pentru a se face pr'in elu *pressia oficiósa* a-supr'a preotîloru și invetiatoriloru dela sate, cari, in naivitatea loru, nu voru fi sciindu, că fóia nu este *neci oficiále, neci oficiósa*. Prosit! De ce nu se mai *rafinéza* pucînu și densii?!

TAND'A și MAND'A.

- T. Mái Mandovicu! mái!
- M. Déra pre tine ce te-a apucatu?
- T. E lume serbésca, mái! Sî eu mi schimbu numele in Tandovicu . . . . .
- M. Cum asîe?
- T. Éca asîe, că serbii numai ce se pusera in síru sí'n gramada, și écata-i cu *Milanu rege!* cumu-e napulu; éra romanii nostri cîte bravuri au mai facutu, și totu numai printiu au.
- M. Dèr de unde ai mai culesu și ast'a veste?
- T. Nu credi? Uita a-ici in „Romanulu“ negru pre albu: „Depretis a sositu la Milanu in demanét'a de 26. (14.) Diecembre, pentru a supune — se dîca — Maiestatei sale regelui (audi!) list'a nouiloru ministri.“

M. Sî-a-poi?

T. D'a-poi nu vediusî — Milanu, Maiestate, sî rege . . . ! Ce mai vrei?

M. Ha, ha, ha, mitocanule! Nu e a-colo vorba de Milanu, principele Serbiei, ci de Milanu, cetatea d'in Italià sî pr'in urmare de regele Italiei. Ha, ha, ha!

T. Ori asîe?! Ei bine, remanu d'era éra-sî unu simp-lu Tand'a.

M. Sî eu pentru tine Mand'a.

Bolundàici.

(§.) Romanii lupta imediatu pentru „independin-ti'a Romaniei“ si mediatu pentru emanciparea slavi-loru de la sudu, sî pone acusi'a au obtienutu frumóse fapte militare in admiratiunea chiaru a inamiciloru loru. De ieri, de a-l-alta-ieri, écata-i sî frati de arme cu serbii pe campulu de onóre.

Indoitu m'am interesatu d'era, a vedé, ce dîcu „fratii“ serbi de purtarea romaniloru, acum aliatiloru loru.

In scopulu acest'a dela inceputulu resbelulu ac-tualu totu mereu am cetitu, mai multu: am studiatu diurnalulu nationaliloru „Zastava (Drapelulu),“ sî ce ganditi? am aflatu ce-va despre vre o fapta celebra romanésca, precum: luarea Grivitiei, Rahovei, Bucovei, Palancei sî alt.? Asîe! — Nemicu d'in tóte aceste . . . . . Ba, pardonu! sà nu pecatuescu, — aflai acum in urulu ultimú sî ce-va despre romani, sî inca o zama lunga in 4 (!) columne intregi despre, audfîti! neintiele-gerile intre romani sî serbi in comun'a Satulu-nou in meritulu limbei servitiului d'dieescu. . . .

A-pol nu e acést'a tactica intieiépta dela serbi in-tre astfeli de impregiurari de fratia?!

— Ba, apere ne Ddieu de amici, cà de inimizii ne vomu aperá noi insîne!

(§) In Franci'a ministeriulu Furtului a caditu. De a-ci in colo d'era libertatle publice remanu in deplina sigurantia.

(§) Tóte presemnele aréta, cà este a-própe, da fórte aprópe, imininte chiaru, favorabilulu resultatu a unei mediatiuni de armistitiu, sî a-poi de pacifi-care, intre rusi sî turci, — fiindu-cà dupa cea mai própeta telegrama d'in Merelinu, ca némtiulu. — Rusi'a ar fi comandatu usnei Krupp 1200. tunuri de campu! . . .

(§) O alta telegrama totu d'in Merelinu asigura, cà pap'a ar fi marturitu dorinti'a, d'a se intielege cu guvernulu germanu pentru inchiaerea unui *modus vivendi*. — Càtu pentru elu, póte, a unui *modru de a mori* . . . . .

(§) Diariele d'in Constantinopole publica o proclamatiune adresata serbiloru, care declara, cà principele Milanu e desti-tuitu. —

-- Hm, mare porunca, Dieu, ast'a; dér cine o va tiené? Serbii ridu de ea, precum rideau italianii de bul'a papei, pr'in care a fostu escomunicatu pre regele Victoru Emanuilu d'in sinulu basericeii.

(§) Consululu generale alu Turciei la Bundás-Pista a priimitu dela locuitorii magiari d'in Dobretínu o coróna de foi de stejaru de auru, care póta inscriptiunea urmatória : „Imperatorelui osmanliiloru Abdul-Hamid sî eroiceii sele armate.“

— Scitti care coróna?

— Acea chiaru, care se facuse pentru *nebiruitulu biruitu Osman pasî'a*; d'era acum de rusîne nu se mai potú tramine la adres'a planuita, cà-ci ea cadea in man'a romaniloru, séu a rusiloru, sî esti'a o vindeau in licitatiune, ca pe pretiulu ei sà haranésca pre Osman sî trup'a lui prisoniera. Ca inse corón'a facuta sà nu li remana pe capu, ii schimbata titlulu, sî ii dadura o alta mentiune, ce éra-sî de minune se potrivește cu resultatele „eroiceii“ armate turcesci. A se vedé cea mai própeta telegrama despre desastrulu turciloru la strimtórea Sîpc'a! . . . .

Invitare la prenumerare.

Ordinu de di pe credintiosii nostri.

Cu combaterile d'in buletinulu de facie 'nchidiemu campani'a nóstra pe anulu 1877.

O inchiidiemu, numai pentru ca sà o reludmu sî pe anulu 1878.

Cà-ci nu voimu a scî de locu neci de unu feliu de mediatiune pentru armistitiu, ori pacificare.

Programulu ni e totu celu vechiu: eliberarea societatei romaniloru cres-tini de asupririle stainiloru sî de propriile sele viti; cà-ci inca nu

amu ajunsu la tielu.

Ne declaràmu contenti sî cu sold'a cea moderata de pone acum, fiindu-cà noi contàmu mai multu pe isbendele morali, de càtu pe haraciurile materiali.

Pardonatu nu va fi nime, fore numai acel'a, care va capitulá in modu onorificu.

Datu d'in cartiarulu nostru generale in Aradu, cu finea anului 1877.

Gur'a-satului, m. p.
cu manda-tanda-nte.

Dobariulu satului.

Tuturoru cetitoriloru nostri poptimu anu nou fericitu!

„Viéti'a calugarésca“ fiindu mai lunga, o vomu dá o numai dela anulu nou in colo.

Deputatulu sinodale, ca autoriulu „Lucruriloru, vladicesci“ in S. — ii ceremu scus'a, cà nu amu potutu dá locu continuarei, d'in cauza, ca ni s'au agramaditu materiale de urgentia. Vomu cercá locu sî ocazia a-i satisfaca cererea in anulu viitoriu. Ni rezervàmu dreptulu inse, unele a le lasá cu totulu a-fore, éra altele a le mai modificá, in contormitate cu purulu adeveru. Astufeliu voru pretiui mai multu. Salutare!

Dlui N. O. in D. — „Tand'a-Mand'a“ sî „Tréuc'a-Flénc'a“ DTele remanu pentru nrulu viitoriu. Ti observàmu numai, cà cu càtu d'falógele satirice, ori umoristice, voru fi mai scurte, cu atátu voru fi mai intere-sante.

